

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Географічний факультет

Кафедра географії України

КУПАЧ Тетяна

Методичні рекомендації до практичних занять навчальної дисципліни

Т О П О Н І М І К А

*для здобувачів ОР Магістр спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
(електронне видання)*

КИЇВ – 2023

Купач Т.Г.

Методичні рекомендації до практичних занять навчальної дисципліни Топоніміка для здобувачів ОР Магістр спеціальності 014 Середня освіта (Географія) (електронне видання). – К., 2023, 19 с.

Рецензент:

Кандидат географічних наук, доцент кафедри географії України Аріон О.В.

Кандидат географічних наук, доцент кафедри географії України Дем'яненко С.О.

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 6 від 19 грудня 2023 року)

Методичні рекомендації розкривають структуру спецкурсу, основні навчальні цілі та програмні результати, формування та організацію оцінювання за навчальною дисципліною. Пропонується тематичний план в якому схематично представлено теми, що присвячені теоретичним питанням топонімічної науки, історії досліджень топонімічного простору України, питанням української номінації та мовним впливам на називання об'єктів географічного простору. Окремі теми курсу присвячено регіональним особливостям українського топонімічного простору. Практичні завдання розроблені з метою застосування знань з топоніміки у навчанні географічних дисциплін у закладах освіти для формування загальної географічної компетенції та фахових компетентностей науково-дослідницької діяльності учнів, студентів тощо. В навчальному методичному виданні розкрито сутність завдань, що виносяться на практичні заняття та вимоги до їхнього виконання. Рекомендовано для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Географія) географічного факультету КНУ імені Тараса Шевченка.

ЗМІСТ

	сторінки
Вступ	4
Структура навчальної дисципліни «Топоніміка» та тематичний план навчальної дисципліни	11
Рекомендована література	15

ВСТУП

Навчальна дисципліна *Топоніміка* є складовою ОНП «Географія» – освітньої програми підготовки фахівців за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія) для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти. Дисципліна «Топоніміка» є вибірковою дисципліною і, відповідно до навчального плану, викладається у четвертому семестрі (на другому курсі) в обсязі 90 годин (3 кредитів ECTS). Підсумковий контроль – залік.

Освітня компонента є ланкою в отриманні фахових знань в напрямку вивчення складових географічного простору, їх особливостей, закономірностей виникнення та функціонування і інтегрує в собі знання з географії, історії, української мови, краєзнавства тощо, готуючи здобувачів до подальшої фахової роботи пов'язаної з навчанням географії, науково-дослідницькою краєзнавчою роботою та вихованням в цілому. Навчальна дисципліна присвячена вивченню теоретико-методологічних основ топоніміки, як міждисциплінарної науки, вивченню різних функцій, які виконують географічні назви, що є важливими щодо ідентифікації простору, виявлення особливих рис природи, історії територій і регіонів та культури етносів, що зберігаються у топонімах. При вивченні дисципліни особлива увага звертається на формування власне географічної компетентності, компетентностей науково-дослідницької діяльності та ряду фахових компетентностей важливих для педагогів (вчителів географії, педагогів-організаторів туристично-краєзнавчої роботи, викладачів профільних географічних дисциплін у закладах вищої освіти тощо).

4

Завданнями (навчальними цілями) дисципліни «Топоніміка» є:

- ✓ систематизація теоретико-методологічних та прикладних науково-дослідницьких основ топонімічної науки;
- ✓ формування креативності для вирішення фахових завдань, зокрема, під час поглиблення знань про природу, історію та культурні особливості рідного краю, при пошуці зв'язків в системі «людина-ландшафт»;

Загалом, відповідно до ОНП «Географія» на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія) у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, розробленої з урахуванням вимог Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (Затверджено Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 23.12.2020 за №2736) та Професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» (Затверджено Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 23.03.2021 за №610), дисципліна покликана забезпечити набуття студентами таких компетентностей:

- ❖ *інтегральної*: здатність розв'язувати комплексні задачі та проблеми в галузі географічної освіти та дослідницько-інноваційної діяльності, що

передбачає глибоке осмислення наявних та формування нових цілісних знань та професійних умінь.

❖ *загальних:*

ЗК01 - знання та розуміння предметної області і професійної діяльності, здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

❖ *спеціальних:*

СК06 - здатність використовувати систему географічних знань та умінь для організації педагогічної діяльності у закладах освіти (СК 06),

СК08 - здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на шкільних уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності (СК 08).

Результати навчання за дисципліною та їхнє співвідношення із програмними результатами навчання зведено в таблиці 1 та 2.

Примітка до таблиці 1.

* Здатність спілкуватися державною мовою, демонструвати використання інформаційних і комунікаційних технологій, самостійно виконувати завдання і звітувати про результати оцінюється в комплексі з власне виконаними завданнями (окремі оцінки в рамках дисципліни не передбачаються).

** Очікується, що після виконання студентами завдань будуть представлені (подані на оцінювання) оригінальні роботи як результати самостійно реалізованих досліджень. Встановлюється нульова толерантність щодо можливої академічної недоброчесності: роботи, у яких виявлено ознаки академічної недоброчесності (у будь-якому вияві), не оцінюються (не зараховуються), а повертаються на повторне виконання.

Таблиця 1. Результати навчання за дисципліною **Топоніміка**

Результат навчання 1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	Знати об'єктно-предметну сутність топоніміки та застосування таких знань в географії, краєзнавчій та виховній роботі, а саме:			
1.1	Теоретичні основи топоніміки	<i>Лекції/ семінарські заняття/ самостійна робота</i>	<i>контрольна робота / презентація і захист результатів виконаних завдань / залік</i>	60%
1.2	Класифікація топонімів			
1.3	Принципи номінації українських топонімів			
1.4	Мовні впливи на формування назв населених пунктів України			
1.5	Регіональні особливості топонімічного простору України			
2	Застосовувати теоретичні фахові знання у практичних ситуаціях; зокрема:			
2.1	Застосовувати критичне мислення, аналіз і синтез інформації з географії, історії, мовознавства, картографії та методики викладання, шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел	<i>семінарські заняття/ самостійна робота</i>	<i>проектні завдання / презентація і захист результатів виконаних завдань</i>	40%
2.2	Застосовувати базові знання для аналізу топонімічної інформації			
2.3	Застосовувати комплекс знань для навчання географії та для краєзнавчих досліджень			
3.	Здатність застосовувати фахові знання, вміння та навички при безпосередній та/або дистанційній взаємодії з іншими людьми, зокрема:			
3.1	спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;	<i>лекції / семінарські заняття/ самостійна робота</i>	<i>проектні завдання / презентація і захист результатів виконаних завдань / контрольна робота</i>	*
3.2	демонструвати використання інформаційних і комунікаційних технологій.			
4	Здатність самостійно виконувати завдання та відповідати за результати своєї діяльності, зокрема:			
4.1	самостійно визначати, формулювати і вирішувати навчальні та дослідницькі проблеми; планувати та виконувати пошук наукових документів, систематизацію та опрацювання інформації, необхідної для підготовки до семінарських занять; планувати та виконувати дослідження та звітувати про їхні результати; демонструвати наполегливість щодо виконання поставлених завдань і взятих зобов'язань; зосереджуватись на якості та результаті при виконанні завдань, поєднувати критичність та самокритичність;	<i>семінарські заняття /самостійна робота</i>	<i>проектні завдання / презентація і захист результатів виконаних завдань</i>	*
4.2.	діяти професійно і толерантно в різних умовах; дотримуватися норм професійної етики та академічної доброчесності.			
			<i>проектні завдання / презентація і захист результатів виконаних завдань/ залік.</i>	**

Таблиця 2. Співвідношення результатів навчання за дисципліною **Топоніміка** із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати вивчення дисципліни												
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1	4.2
Знати види пізнавальної діяльності учнів та вміти використовувати методи роботи, навчальні матеріали та завдання з географії для розвитку пізнавальної діяльності учнів (ПРН 07).						+	+	+	+				
Вміти добирати матеріали для вивчення окремих тем/розділів навчальної дисципліни, визначати доцільність застосування різних методів наукового пізнання (спостереження, збір та аналіз даних тощо) в освітньому процесі відповідно до змісту навчання, доцільні сучасні методики і технології навчання географії відповідно до обов'язкових результатів навчання, вікових та інших індивідуальних особливостей здобувачів освіти (ПРН 10).	+	+	+	+	+					+	+	+	+
Знати методи збору інформації, необхідної для дослідження, її узагальнення, структурування, систематизації, аналізу, оцінювання і синтезу та вміти використовувати їх в процесі реалізації дослідницького проєкту (ПРН 21)			+	+	+					+	+	+	+

Форми оцінювання студентів при опануванні дисципліною є різними і рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виконання завдань під час практичних занять, зокрема, самостійної пошукової роботи та презентації її результатів, тестових/контрольних робіт під час проміжного контролю та залікової контрольної роботи.

Виконання завдань, які винесено на семінарські заняття та на самостійну роботу, яка супроводжує опанування цілей навчальної дисципліни, потребує розуміння методологічного підґрунтя основ географії, історії, української мови, основних термінів, понять та категорій дисципліни, існуючих підходів до набуття, обробки, аналізу та застосування отриманих знань у практичну діяльність.

Підготовка до практичних занять, виконання завдань та самостійна робота передбачає володіння здобувачами освіти наступними методами дослідження – аналізу, синтезу, індукції, дедукції, компаративним (порівняльним), описовим, моделювання, формалізації, а також, навичками роботи з візуалізацією результатів власних досліджень у вигляді аналітичних таблиць, графіків, діаграм, картосхем (за потреби), презентацій тощо.

Відповідно до завдань практичних занять студенти послідовно ознайомлюються з базовими поняттями топоніміки, а саме: поняття топоніміка, топонімічний простір, класифікація топонімів, номінація об'єктів географічного простору, мовні впливи на процеси називання тощо; поняття топонімічного джерела інформації про особливості географічного простору, культуру та історію етносів; визначення топонімічних систем, їхньої структури та закономірностей виокремлення; основами здійснення зонувань із врахуванням топонімів та їхніх особливостей як критеріїв зонінгу, методиками використання топонімічних знань у навчанні географії, краєзнавчій науково-дослідницькій роботі та вихованні тощо.

Самостійна робота здобувачів, відповідно до Положень ¹ про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка є однією з форм організації навчального процесу, під час якої окремі завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Зміст самостійної роботи визначається робочими програмами навчальної дисципліни.

Впродовж самостійної роботи студенти: засвоюють теоретичний матеріал з навчальної дисципліни (лекційний матеріал та окремі розділи та теми з рекомендованих літературних та електронних джерел); закріплюють знання, використовуючи необхідний інструментарій практичним шляхом (виконання аналітичної роботи та створення таблиць, картосхем, презентацій, генерування відповіді на контрольні запитання); застосовують отримані знання й навички для аналізу проблемних ситуацій та вироблення правильного рішення (під час підготовки до практичних занять, дискусій, письмового аналізу конкретної ситуації тощо).

Навчальна дисципліна «Топоніміка» передбачає підсумковий семестровий контроль у формі заліку. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються

¹ http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf

за 100-бальною шкалою (оцінка розраховується як накопичена). Протягом усього періоду вивчення дисципліни здійснюється поточний контроль виконання студентами проектних завдань та самостійної роботи. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння знань та підготовленості студентів до виконання конкретних практичних завдань з дисципліни. Всі завдання, передбачені програмою дисципліни, – обов'язкові до виконання. Разом з тим, в умовах дії в країні воєнного стану за невчасне виконання завдань (але за умови, що вони виконані не пізніше ніж за три дні до планованого семестрового контролю) оцінка знижуватися не буде. Очікується, що за виконаними студентами завданнями будуть представлені оригінальні роботи як результати самостійно виконаних досліджень. Щодо можливої академічної недоброчесності встановлюється нульова толерантність (повна нетерпимість): роботи, у яких виявлено ознаки академічної недоброчесності, не оцінюються (не зараховуються), а повертаються на повторне виконання.

Критерії оцінювання виконаних студентами завдань: змістове наповнення та оформлення текстової частини робіт (актуальність інформації; відповідність темі дослідження; достовірність інформації; повнота змісту; послідовність у викладенні матеріалу; чіткість та обґрунтованість висновків; відповідність встановленим вимогам щодо оформлення, правилам українського правопису); зміст та якість доповіді за результатами виконаного завдання (повнота розкриття проблеми (теми); демонстрація розуміння проблеми (теми); чіткість формулювань; дотримання регламенту; правильність, чіткість та повнота відповідей на питання); якість графічного супроводу доповіді (презентації).

За оцінками поточного контролю здобувачі можуть отримати до 60 балів.

Підсумковий (семестровий) контроль знань студентів з дисципліни – залік у формі залікової роботи. Максимальна кількість балів за результатами залікової роботи (контрольна робота або тестування) – 40.

Важливо: загальна сума балів (семестрова оцінка) визначається як сума балів за всі позитивно оцінені види виконаних завдань (тобто оцінки нижче від встановленого мінімального рівня не враховуються (не додаються)). Студентам, котрі впродовж семестру набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум (36 балів), для отримання допуску до іспиту необхідно, за погодженням з викладачем, виконати передбачені програмою завдання повторно та/або виконати інші завдання (наприклад, підготувати реферат на визначену викладачем тему) не пізніше ніж за три дні до планованого семестрового контролю.

Відповідно до Положень¹ про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка:

- якщо здобувач намагається вплинути на результат оцінювання шляхом списування, використовує не дозволені допоміжні засоби чи зовнішню допомогу, його/її результат оцінюється як «0» балів («незадовільно»);
- якщо кількість балів, отриманих здобувачем за результатами заліку, менша за 24, оцінка за залік вважається незадовільною, бали за залік не додаються до

семестрової оцінки (вважаються рівними нулю), а підсумкова оцінка із дисципліни є незадовільною;

Підсумкова оцінка з дисципліни формується як сума балів, отриманих:

- 1) за виконані впродовж семестру завдання та контрольну роботу (max 60 / min 36) та
- 2) за результатами заліку (max 40 / min 24 бали).

Умовою позитивної підсумкової оцінки з дисципліни є отримання здобувачем не менше 60 балів (досягнення мінімальних порогових рівнів оцінок за кожною формою контролю). За умови отримання підсумкової кількості балів 60 і вище здобувачеві виставляється відповідна оцінка в заліковій відомості (таблиця 3).

Таблиця 3. Шкала відповідності оцінок

<i>зараховано</i>	60-100
<i>не зараховано</i>	0-59

Структура навчальної дисципліни *Топоніміка*

Вивчення дисципліни студентами передбачає прослуховування ними лекцій, підготовку до практичних занять, виконання проектних завдань і завдань для самостійної роботи. Орієнтовний розподіл часу за окремими темами наведено в таблиці. **Тематичний план** навчальної дисципліни відповідає навчальному плану за ОНП Географія і зведено у таблицю 4.

Таблиця 4. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	Введення в предмет. Основні поняття топоніміки. Історія топонімічних досліджень території України.	2	2	12
2	Класифікація топонімів	2		
3	Принципи номінації українських топонімів	2	4	22
4	Мовні впливи на формування назв населених пунктів України	2		
5	Регіональні особливості топонімічного простору України	4	6	40
	Всього	12	12	72

Відповідно до Положень¹ про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка практичне заняття - це вид навчального заняття, під час якого викладачем ініціюється детальний розгляд здобувачами освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, формується вміння їх практичного застосування. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – наборі завдань різної складності для розв'язання їх на занятті. Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок здобувачів освіти, постановку загальної проблеми викладачем і її обговорення, розв'язання завдань з їх обговоренням та оцінювання. Практичні заняття проходять в аудиторіях, що оснащені необхідними технічними засобами навчання. Практичне заняття спрямовано на поглиблення та систематизацію теоретичних знань здобувачів освіти, організацію та підвищення рівня автономності їх самостійної пізнавальної діяльності, формування оціночних суджень.

Впродовж курсу, як метод оцінювання поточних знань, здобувачами виконуються контрольні письмові роботи (може бути проведена у формі тесту). Оцінка за контрольні роботи додається до загальної суми оцінок за виконані завдання курсу.

**Рекомендовані теми практичних занять
в межах навчальної дисципліни *Топоніміка***

Практичне заняття 1. (2 години)

Топонімічні дослідження територій та регіонів: історія, методичні підходи та напрями.

(максимальний бал за виконання практичного завдання - 10 балів)

Завдання для практичного заняття 1 потребує самостійного опрацювання інформаційних ресурсів та джерел при пошуці даних для вирішення поставлених проблемних питань, а також застосуванні методів опису, порівняння та аналізу за проблемним питанням поставленим викладачем. Напрацьовані результати оформлюються як аналітичний звіт, презентуються і обговорюються під час заняття.

Проблемні питання для практичного заняття 1 за темою
Топонімічні дослідження територій та регіонів: історія, методичні підходи та напрями.

1. Закон України «Про географічні назви» №2604-IV (поточна редакція): основні положення та правові основи регулювання відносин та діяльності, пов'язаних із встановленням назв географічних об'єктів, а також унормуванням, обліком, реєстрацією, використанням та збереженням географічних назв.
2. Положення про Державний реєстр географічних назв затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 11 травня 2006 р. № 622 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2023 р. № 801) як інструмент забезпечення усталеного вживання унормованих назв географічних об'єктів, а також для збереження назв географічних об'єктів як частини історичної і культурної спадщини України.
3. Топонімічні системи. Топонімічні ландшафти. Топонімічний простір.
4. Функції топонімів - значення у просторовій ідентифікації.
5. Вербалізація простору - фактори формування топонімічного простору.
6. Семантика українських топонімів в роботах Рудницького С., Тутковського П.
7. Актуалізація регіональних та локальних досліджень топонімії України в діяльності К. Цілуйка, Янко М., Желєзняка І., Карпенка Ю., Карпенко О., Бучка Д. тощо.
8. Особливості досліджень топоніміки України першої половини ХХ ст.
9. Особливості досліджень топоніміки України середини ХХ ст. в період формування загальної теорії та проблематики топонімії ХХ ст.
10. Особливості досліджень топоніміки України кінця початку ХХІст. в період формування топонімічних шкіл.

Практичне заняття 2. (4 години)

Дослідження топонімічного простору територій та регіонів.
(максимальний бал за виконання практичного завдання - 20 балів)

Завдання для практичного заняття 2 потребує самостійного опрацювання інформаційних ресурсів та джерел при пошуці даних для вирішення проектного завдання, а також застосуванні методів опису, порівняння та аналізу за завданням поставленим викладачем. Напрацьовані результати оформлюються як опис топонімічного простору систематизований у вигляді аналітичної довідки посиленої таблицями, презентуються і обговорюються під час заняття.

Проектне завдання для практичного заняття 2 за темою
Дослідження топонімічного простору територій та регіонів.

Для виконання проектного завдання здобувачем обирається територія (населений пункт/ОТГ/ район/ область/регіон) в межах обраної території із використанням доступних картографічних матеріалів фіксуються всі наявні (на картографічних матеріалах) топоніми. Зафіксовані географічні назви систематизуються (табличний формат) відповідно до типологічної класифікації топонімів. Завдання вимагає здійснення аналізу ліній топонімічної номінації географічних назв досліджуваної території. Результати проведеного аналізу систематизувати у табличному форматі. Завдання вимагає спроби з'ясування мовних впливів на топонімікон із врахуванням особливостей історії етнічного та природно-господарського освоєння досліджуваної території. Результати проведеного аналізу систематизувати у форматі аналітичної довідки.

Представити загальний результат дослідження топонімічного простору обраної території на занятті у вигляді презентації.

Практичне заняття 3. (6 годин)
Топонімічні закономірності та критерії просторової диференціації території України.
(максимальний бал за виконання практичного завдання - 20 балів)

Завдання для практичного заняття 3 потребує самостійного опрацювання інформаційних ресурсів та джерел при пошуці даних для вирішення проектного завдання, а також застосуванні методів опису, порівняння та кількісно-статистичних обчислень, аналізу та синтезу за проблемним питанням поставленим викладачем. Напрацьовані результати оформлюються як опис топонімічних закономірностей просторової диференціації досліджуваної території систематизований у вигляді аналітичної довідки посиленої таблицями, презентуються і обговорюються під час заняття.

Проектне завдання для практичного заняття 3 за темою
Топонімічні закономірності та критерії просторової диференціації території України.

Для виконання проектного завдання здобувачем для обраної території аналізуються фактори формування топонімічного простору, з'ясовуються словотвірні моделі та типи, способи оформлення топонімів, семантика ознак при називанні географічних об'єктів. Результат дослідження просторових

відмінностей топонімичного простору представляється у вигляді аналітичного звіту посиленого таблицями та схемами зонування території на основі зазначених критеріїв.

Представити загальний результат дослідження топонімичного простору обраної території на занятті у вигляді презентації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алфавітний покажчик нових і старих найменувань населених пунктів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.static.rada.gov.ua/zakon/new/NEWSAIT/ADM/d06.rtf>
2. Байцар А.Л. Використання місцевих географічних термінів Українських Карпат у ландшафтознавстві // Фізична географія та геоморфологія. / Матеріали науково-практичної конференції. – К.: ВГЛ Обрії, 2004. – Вип. 46, Т. 2. – с. 7-12.
3. Байцар А.Л., Дзіковський Р.Г. Місцеві географічні терміни Українських Карпат як основа топонімоутворення // Створення національного інформаційного банку географічних назв: Всеукр. Наук.-практ. конф. з топоніміки. – К.: Нац. Рада з геогр. назв, 1995. – с.4-5.
4. Беценко Т. Етюди з топонімії Сумщини. Походження географічних найменувань. – Суми: Собор, 2000. – 86с.
5. Бучко Д.Г. Походження назв населених пунктів Покуття. – Львів: Світ, 1990. – 144 с.
6. Бушаков В.А. Роль географічних термінів в утворенні топонімів Криму. // Часопис «Східний Світ». 2002. №2., с. 84-100 // <http://crimetau.org.ua/history/articles/bush-terms.pdf>.
7. Василюк Л.Л. Зміни ландшафтів Волині в XV – XX століттях (з використанням топонімічних даних) // Наукові записки аспірантів: Зб. Наук. Праць. – Вип.1. – Луцьк, 1997. – с. 10-15.
8. Василюк Л.Л. Топоніми Волині, як джерело фізико-географічних досліджень. – Луцьк, 1999. – 130с.
9. Галас К.Й. Українська топонімія Закарпаття в лінгвістичному аспекті./ Навч. Посібник. – Ужгород.. 1979.
10. Гідроніми Нижнього Подністров'я. / ред. проф. Ю.О. Карпенко. – К.: Вища школа. 1981. – 112с.
11. Гідронімічний атлас України. – К.: Н. думка, 1967.
12. Гідронімія України в її міжмовних та міждіалектних зв'язках. / ред. Железняк І.М. та ін. – К.: Наукова думка, 1981. – 240с.
13. Горпинич В.О. Будова слова і словотвір. – К.: Радянська школа, 1977. – 119с.
14. Горпинич В.О. Теоретичні питання відтопонімного словотвору східно-слов'янських мов. – К.: Наукова думка, 1973. – 168с.
15. Грушевський М.С. Історія України-Руси: в 11 т., 12 кн. / редкол. П.С.Сохань та ін. – К.: Наук. думка, 1991. – Т. 1-4.
16. Гумецька Л.Л. Нарис словотворчої системи української актової мови 14 – 15 ст. – К.: Вид-во АН УРСР, 1958. – 298 с.
17. Дмитрук О.Ю. Купач Т.Г. Ойконім у ландшафті і ландшафт в ойконімі // Феномен ландшафту: частини – ціле – все. Філософія і географія. Проблеми постнекласичних методологій / Зб. наук. праць. – К.: Б.в., 2004. – с. 68-71.
18. Железняк І.М. Ономастика Полісся. НАН України. - К.: 1999. – 124с.
19. Зикань Х.І. Географічні назви м. Ужгород та його околиць. // Автореф. дис. ...канд. філолог. Наук:11.00.11 – Ужгород, 2002. 17с.
20. Інститут національної пам'яті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.memory.gov.ua/>
21. Карпенко О.П. Назви річок Нижнього Правобережного Подніпров'я. К. Наукова думка, 1989. – 84с.
22. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. – К. – Одеса: Либідь, 1991. – 280с.
23. Карпенко Ю.О. Топоніміка і її місце в лексичному складі мови. – Чернівці, 1962. – 245с.
24. Карпенко Ю.О. Топонімія Буковини. – К.: Наукова думка, 1973. – 238с.
25. Коваль А.П. Знайомі незнайомці: Походження назв поселень України. – К.: Либідь, 2001.
26. Ковачев Н.П. Месните названия от Севлиевско. – София: 1961. – 299с. + карт.
27. Кордуба М. Земля є свідком минулого: Географічні назви, як історичне джерело. – Львів, 1924.
28. Котович В.В. Ойконімія Опілля 12 – 20 ст. / Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Ів.–Франківськ, 2000. – 20с.
29. Кругляк Ю.М. Ім'я вашого міста: Походження назв міст і смт УРСР. К. Наукова думка. 1978.

30. Купач Т.Г. Використання інформаційних технологій при топонімічних дослідженнях // Фізична географія та геоморфологія. – К.: ВГЛ Обрії. 2003. – Вип.. 44. – с. 87-91.
31. Купач Т.Г. Географічні терміни в географічних назвах населених пунктів України: семантична класифікація // Матеріали міжнародної наукової конференції / за ред. проф. Л.І. Зеленської. – Дніпропетровськ.: Вид-во ДНУ, 2006. – с.164 – 167.
32. Купач Т.Г. Географо-топонімічне районування України // Наукові записки Вінницького національного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія географія. – Вінниця: 2007. – Вип. 49. – с.121-125.
33. Купач Т.Г. Організація Бази даних для географо-топонімічних досліджень території України (на прикладі ойконімікону) // Фізична географія та геоморфологія. / Матеріали науково-практичної конференції. – К.: ВГЛ Обрії. 2004. – Вип.. 46, Т. 2. – с. 132-136.
34. Купач Т.Г. Теоретико-методологічні основи географо-топонімічних досліджень України. // Соціальна та економічна географія – К.: 2004. – Вип. 55. – с. 66 – 70.
35. Купач Т.Г. Хронологічний та лексико-семантичний принципи утворення семантичної класифікації географічних назв для географічних досліджень // Фізична географія та геоморфологія. Матеріали науково-практичної конференції. – К.: ВГЛ Обрії. 2005. – Вип. 47. – с. 200-205.
36. Купач Т.Г., Верес К.О. Прикладні аспекти топонімічних досліджень в краєзнавстві. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 4. Географія і сучасність. Випуск 17 (29) – К.: вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. - С. 200-209
37. Купач Т.Г. Топонімія, як мовний образ території України. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. Вип. 21. Вінниця, 2010. - С. 103 - 113
38. Купчинський О.А.Найдавніші слов'янські топоніми України, як джерело історико-географічних досліджень. – К.: Наукова думка. 1981. – 241с.
39. Лобода В.В. Топонімія Дніпро-Бузького межиріччя. К.: Вища школа. 1976. – 187с.
40. Лучик В.В. Гідронімія Середнього Дніпро-Бузького межиріччя. // Автореф. дис. .... канд. філолог. наук. – К.: 1995. – 22с.
41. Лучик В.В. Іншомовні гідроніми Середнього Дніпро-Бузького межиріччя. – Кіровоград: 16
РВГІЦ КДПУ ім. М.В. Вінниченка, 1999. – с. 104.
42. Ляшук Б.Ф. Географічні назви Українських Карпат і прилеглих територій: Навч. посібник. - К.: Наукова думка, 1993. – 202с.
43. Масенко Л.Т. Гідронімія Східного Поділля. К.: Наукова думка,1979.
44. Матіїв М.Д. Гідронімія басейну Стрию. // Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філолог. наук. – Запоріжжя, 1999. - 20с.
45. Ономастика і апелятиви: Зб. наук. праць / Дніпропетровський держ. ун-т. Кафедра української мови / Горпинич В.О.(ред.). – Дніпропетровськ, 1998. – 79с.
46. Ономастика Полісся / НАН України; Ін-т української мови / І.М. Желєзняк (ред.). – К.: 1999. – 234с.
47. Ономастика східних слов'ян: Тези доп. наук. семінару / НАН України; Ін-т української мови / І.М. Желєзняк (ред.). – К.: 1996. – 100с.
48. Отін Є. С. Гідроніми Східної України. – К. – Донецьк: Вища школа, 1977. – 156 с.
49. Питання топоніміки та ономастики. / за ред.Цілуйко К.К. – К.: Вид-во АН
50. Пура Я.О. Край наш у назвах. / Рівненський ін-т слов'янознавства. – Рівне,1997.
51. Пура Я.О. Походження назв населених пунктів Рівненщини. – Львів, Світ. 1990.
52. Пура Я.О. Походження назв територіальних мікрооб'єктів Рівненщини. – Рівне,1990.
53. Регіональна ономастика: Матеріали I наук.- практ. конф. з ономастики / Луганський національний пед. ун-тім. Т. Шевченка – Луганськ: Альма-матер, 2004. – 102с.
54. Регіональна ономастика: Матеріали II наук.- практ. конф. з ономастики / Луганський національний пед. ун-тім. Т. Шевченка – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 85с.
55. Романчук С.П. Історичне ландшафтознавство: Теоретико-методологічні засади та методика антропогенно-ландшафтних реконструкцій давнього природокористування: Монографія. – К.: РВЦ Київський університет, 1998. – 146с. – ил.
56. Рудницький Л. Географічні назви Бойківщини. – Львів, 1962.

57. Рудницький С. Чому ми хочемо самостійної України? / Степан Рудницький ; [упоряд., передм. О. І. Шаблій]. – Львів : Світ, 1994. – 416 с.
58. Словник імен і назв [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.litopys.org.ua/dovg/dovg09.htm>
59. Словник української мови (упорядкував з додатком власного матеріалу Борис Грінченко): в 4 т. – К.: Наукова думка, 1996-1997.
60. Стецюк В. М. Сліди прадавнього населення України в топоніміці. – Львів: Ліга-прес, 2002. – с. 34.
61. Стрижак О.С. Етнонімія Геродотової Скіфії / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. – К.: Наукова думка, 1988.
62. Стрижак О.С. Назви річок Запоріжжя і Херсонщини. К.: Наукова думка, 1967. – 128с.
63. Стрижак О.С. Про що розповідають географічні назви (сліди народів на карті УРСР). – К.: Наукова думка, 1962. – 127с.
64. Тищенко К. Етномовна історія прадавньої України / Костянтин Тищенко. – К. : Аквілон-Плюс, 2008. – 480 с.
65. Тищенко К. М. Кельтські назви селищ на витоках річок України. // Народна творчість та етнографія. - № 5-6. 2002 .
66. Тищенко К. Правда про походження українців / Костянтин Тищенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://i.tyzhden.ua/Content/Photoalbum/2013/november/13/Tyshenko.pdf>
67. Топоніміка Турківщини / [упоряд. Зборовський П.]. – Львів : Камула, 2004. – 258 с.
68. Топонімічний словник України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.toponymik-dictionary.in.ua>
69. Торчинський М. М. Денотатно-номінативна структура гідронімії як складник української ономастичної терміносистеми / М. М. Торчинський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/43759/06-Torchinsky.pdf?sequence=1>
70. Українська топонімія Закарпаття в лінгвістичному аспекті. Учб. посібник. – Ужгород, 1979.
71. УРСР, 1962. – 94с.
72. Худаш М. Л. Походження Українських Карпатських і Прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімії утворення) / М. Л. Худаш, М. О. Демчук // АН УРСР. Львів. Відділення Ін-ту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського ; [відп. ред. Л. М. Полюга]. – К. : Наук. думка, 1991. – 268 с.
73. Худаш М. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів / Михайло Худаш. – К. : Наук. думка, 1995. – 363 с.
74. Царалунга І. До історії форманта –АНИ (-ЯНИ) // Вісник Львів. ун-ту. Серія: Філологія, 2004. – вип. 34. – с.198-203.
75. Цілуйко К.К. Програма збирання матеріалів для вивчення топоніміки України. – К.: 1962.
76. Цілуйко К.К. Топоніміка Полтавщини, як джерело історії краю: Полтавсько-київський діалект – основа української національної мови. К. 1954. – 54с.
77. Чеховський І.Г. Мікротопонімія Чернівецької області в історичному аспекті (утворення на базі народної географічної термінології): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. іст. наук., Чернівці, 1996. 20с.
78. Шаблій О. І. Питання просторово-географічного аспекту вивчення мікротопонімії: на матеріалах Західного Поділля / О. І. Шаблій // 4 Республіканська ономастична конференція : тези. – К. : Наук. думка, 1969. – С. 39–40.
79. Шаблій О. І. Село на золотому Поділлі: земля і люди / О. І. Шаблій. – Львів : Аверс, 2011. – 712 с.
80. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії / О. І. Шаблій. – Львів, 2001. – 744 с.
81. Швайко О. Д. Формування мовної компетентності при вивченні топонімів (на прикладі топонімів Житомирської області). – Методичний пошук: Викладацько-студентські наукові роботи з питань методики викладання мови і літератури. – Житомир: Вид-во: ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – Випуск дванадцятий. Частина І. – С. 91-97

Навчальне видання

Купач Тетяна Геннадіївна

Методичні рекомендації до практичних занять навчальної дисципліни
Топоніміка для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Географія) ОР
Магістр (електронне видання). – К., 2023, 19 с.